

Code No. 6011

Roll No.

SET : A

D. El. Ed. 1st Year Exam., July/August – 2024

Proficiency in Sanskrit Language

संस्कृत भाषा में प्रवीणता

(Course Code : DE-111)

(Only for Re-appear/Mercy Chance Candidates)

[Evening Session]

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 35

समय : 2 घण्टे]

[अधिकतम अंक : 35

सामान्य निर्देश :

- (i) कृपया जाँच कर लें कि इस प्रश्न-पत्र में मुद्रित पृष्ठ 4 तथा प्रश्न 6 हैं।
- (ii) प्रश्न-पत्र में दाहिने हाथ की ओर दिये गये कोड नम्बर तथा सेट को छात्र उत्तर-पुस्तिका के मुख्य-पृष्ठ पर लिखें।
- (iii) कृपया प्रश्न का उत्तर लिखना शुरू करने से पहले, प्रश्न का क्रमांक अवश्य लिखें।
- (iv) उत्तर-पुस्तिका के बीच में खाली पन्ना/पन्ने न छोड़ें।
- (v) उत्तर-पुस्तिका के अतिरिक्त कोई अन्य शीट नहीं मिलेगी। अतः आवश्यकतानुसार ही लिखें और लिखा उत्तर न काटें।
- (vi) परीक्षार्थी अपना रोल नं० प्रश्न-पत्र पर अवश्य लिखें। रोल नं० के अतिरिक्त प्रश्न-पत्र पर अन्य कुछ भी न लिखें और वैकल्पिक प्रश्नों के उत्तरों पर किसी प्रकार का निशान न लगाएँ।
- (vii) कृपया प्रश्नों के उत्तर देने से पूर्व सुनिश्चित कर लें कि प्रश्न-पत्र पूर्ण व सही है, परीक्षा के उपरान्त इस सम्बन्ध में कोई दावा स्वीकार नहीं किया जायेगा।

निर्देशाः –

- (क) सर्वे प्रश्नाः अनिवार्याः सन्ति।
- (ख) लेखः सुस्पष्टः सुवाच्यश्च भवेत्।
- (ग) प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृतभाषायां देयानि।
- (घ) प्रश्नसंख्या अवश्यमेव लेखनीया।

6011/(Set : A)

P. T. O.

भाग - 'क'

1. अधस्तनेषु यथेच्छं प्रश्नद्वयम् उत्तरत - 2 × 3 = 6
 (क) लेखनकौशलस्य परिष्काराय के-के उपायाः सन्ति ? तान् लिखत।
 (ख) भाषायाः प्रकृतेः विषये विवेचनां कुरुत।
 (ग) संस्कृतभाषायाः महत्त्वम् इति विषयमधिकृत्य प्रतिपादयत।
2. एकः प्रश्नः समाधेयः - 1 × 3 = 3
 (क) उच्चारणस्थानानां नामानि लिखत।
 (ख) 'हलोऽनन्तराः संयोगः' इति सूत्रं सोदाहरणं विवेच्यताम्।
3. एकः प्रश्नः समाधेयः - 1 × 3 = 3
 (क) श्रीमद्भवगद्गीतायाः महत्त्वं प्रतिपादयत।
 (ख) व्याकरणशास्त्रस्य किं महत्त्वं विवेच्यताम् ?
4. एकः प्रश्नः समाधेयः - 1 × 3 = 3
 (क) नाटक शिक्षणस्य कानि-कानि उद्देश्यानि प्रतिपादयत ?
 (ख) पूर्वज्ञानस्य सोपानानां आवश्यकतायाः विवेचनं कुरुत।
5. एकस्य प्रश्नस्य विस्तृतविवेचनं कुरुत - 1 × 5 = 5
 (क) महाभारतस्य साहित्यिकं महत्त्वं प्रतिपादयत।
 (ख) शिक्षावेदाङ्गस्य किं महत्त्वं प्रतिपादयत ?

भाग - 'ख'

6. अधस्तनेषु शुद्धं विकल्पं चित्वा लिख्यताम् - 1 × 15 = 15
 (क) 'हरि' इति शब्दो वर्तते -
 (i) इकारान्त-स्त्रीलिङ्गम् (ii) इकारान्त-पुंलिङ्गम्
 (iii) इकारान्त-नपुंसकलिङ्गम् (iv) अव्ययम्

(ख) टवर्गीयाः वर्णाः सन्ति -

(i) तालव्याः	(ii) मूर्धन्याः
(iii) दन्त्याः	(iv) कण्ठ्याः

(ग) संस्कृतभाषायाः भाषापरिवारः अस्ति -

(i) द्राविड़ः	(ii) तिब्बतः
(iii) भारोपीयः	(iv) काकेशिनः

(घ) चतुर्षु कौशलेषु क्रमदृष्ट्या प्रथमं कौशलं किं वर्तते ?

(i) श्रवणम्	(ii) पठनम्
(iii) वाचनम्	(iv) लेखनम्

(ङ) 'भाषा' इति पदे धातुः वर्तते -

(i) भास्	(ii) भाश्
(iii) भा	(iv) भाष्

(च) संस्कृतभाषायाः स्वरः अस्ति -

(i) कृ	(ii) मृ
(iii) लृ	(iv) भृ

(छ) 'वधू + उपदेश' किं सन्धिपदं भवति ?

(i) वधूपदेशः	(ii) मध्वपदेशः
(iii) वधुपदेशः	(iv) वध्वोपदेशः

(ज) 'अकारस्य' उच्चारणस्थानं किं भवति ?

(i) तालुः	(ii) कण्ठः
(iii) मूर्धा	(iv) दन्त्यः

(झ) 'पञ्चमम्' वेदः मन्यते -

(i) महाभारतम्	(ii) रामायणम्
(iii) रघुवंशम्	(iv) कुमारसम्भवम्

(अ) कालिदासस्य रचना वर्तते -

(i) रघुवंशम्	(ii) स्वप्नवासवदत्तम्
(iii) मालतीमाधवम्	(iv) उत्तररामचरितम्

(ए) 'रामायणे' इति श्लोकाः सन्ति ?

(i) 21000	(ii) 11000
(iii) 24000	(iv) 51000

(ठ) सर्वाधिकानि नाटकानि कः कविः लिखितवान् ?

(i) भवभूतिः	(ii) भासः
(iii) कालिदासः	(iv) राजशेखरः

(ड) पठनस्य गुणः नास्ति -

(i) सुस्वरः	(ii) माधुर्यम्
(iii) पदच्छेदः	(iv) शब्दस्खलनम्

(ढ) पञ्चतन्त्रे कति तन्त्राणि सन्ति ?

(i) 4	(ii) 5
(iii) 6	(iv) 7

(ण) पद्यशिक्षणस्य पाठयोजनायां सोपानानि सन्ति -

(i) आदर्शवाचनम्	(ii) अनुवाचनम्
(iii) प्रस्तावना	(iv) उक्तानि सर्वाणि